

44. J. I. Kraszewski do Wł. Mickiewicza 12 VI 1866 Rkp. BJ 13133 k. 42-43.

[Tłumaczenie:]

[k. 42r]

12 czerwca 1866

Armaty jeszcze nie wystrzeliły... czekamy na ten odgłos z niepokojem; sprawy księgarskie, podobnie jak sprawy we wszystkich gałęziach handlu zeszły do poziomu zerowego...¹

Właśnie otrzymałem Pański list i czarujący tomik Brodzińskiego...² Sądzę, że pomysł jest doskonały...

Znalazłem we Lwowie wydanie Kochanowskiego, które będzie kosztowało 12 talarów (z roku 1639³, gotykiem); nie jest złe, ale jest to wydanie późniejsze; za edycję *princeps*⁴ trzeba byłoby zapłacić nawet 50 talarów, a i tak ciężko ją dostać.

Co Pan robi z „Revue”⁵, która tak długo się nie ukazuje?

Obrazek przedstawiający dolinę Mickiewicza w Kownie⁶ mógłby być nadesłany z Królestwa, ale to zajmie dużo czasu. Widziałem taki widoczek z torami, które ją zepsuły... i bardzo mało charakterystyczny. Aby przygotować taki obrazek, można byłoby ostatecznie posłużyć się pewną niespecjalnie udaną ryciną, zrobioną w pośpiechu przez Oleszczyńskiego⁷, gdzie pejzaż nie był przez niego wymyślony, tak jak miało to miejsce w przypadku wielu innych rzeczy.

[k. 42v] Napiszę do Warszawy, ale proszę o cierpliwość.

Dzisiaj posyłam Panu paczkę z ciekawymi gazetami ukazującymi się w Warszawie – jest ich osiemnaście. Jest to prezent, który ofiarowano mi wczoraj i który przekazuję Księgarni⁸ oraz Pańskiej czytelnii⁹... w porwywie serca. Jest to ciekawe... smutne i przykre... we wszystkich gazetach... nie ma

¹ Mowa o wojnie prusko-austriackiej – zob. list nr 34.

² *Mowa o narodowości Polaków i posłanie do braci wygnańców, przez Kazimierza Brodzińskiego* – zob. list nr 27.

³ Bibliografia „Nowy Korbut” nie notuje wydania *Psalterza* z tego roku, być może chodzi o wydanie z roku 1629.

⁴ *Editio princeps* – zob. list nr 29.

⁵ „Revue du Monde” – zob. list nr 21.

⁶ Dolina Mickiewicza w Kownie – zob. list nr 43.

⁷ Chodzi najprawdopodobniej o Antoniego Oleszczyńskiego (1794-1879) – autora wielu prac graficznych, wydawanych w postaci osobnych arkuszy, a potem albumów (*Rozmaitości polskie*; Paryż 1832-1833) i autora *Wspomnienia o Polakach, co słynęli w obcych i odległych krajach* (Paryż 1843) oraz ilustratora, chociaż tego rodzaju prace wykonywali także jego bracia Władysław Oleszczyński (1807-1866) i Seweryn Oleszczyński (1801-1876).

⁸ Księgarnia Luksemburska – zob. list nr 9.

⁹ Władysław Mickiewicz założył w pomieszczeniach nad księgarnią Wielką Czytelnię Międzynarodową (Salon de lecture internationale), gdzie można było skorzystać na miejscu z kilkuset tytułów prasy międzynarodowej – zob. list nr 31.

nic żywego, żadnego uczucia, a tylko zdania, formy, czasem uśmiech, który powoduje mdłości, trupi uśmiech.

Szczerze Panu oddany

Józef Ignacy Kraszewski

P.S. Proszę przekazać Bronisławowi¹⁰ moje wyrazy przyjaźni.

Dzisiaj znowu spodziewamy się wybuchu wojny... ale nie wiemy, kto wystrzeli jako pierwszy... a potem niech się dzieje wola Boża.

[k. 43r] W chwili, gdy do Pana piszę, nadchodzi telegram z wiadomością, że ambasadorowie Wiednia i Berlina zostali wydaleny. Działania wojenne jeszcze się nie rozpoczęły, ale to, co wydarzyło się w Holsztynie¹¹, uznaje się za przejaw agresji wojennej.

¹⁰ Bronisław Zaleski – zob. list nr 7.

¹¹ Mowa o wkroczeniu wojsk pruskich do Holsztyna, administrowanego od 1864 r. przez Austrię.